

”Carpe diem, bon voyage, siltiki sä delaat”

Vastakohtat merkitysten rakentajina Paperi T:n *Joka päivä jotain katoaa* -albumin sanoituksissa

Iida Lehtomäki

Kandidaatintutkielma

Kirjallisuustieteiden tutkinto-ohjelma, kotimainen kirjallisuus

Historian, kulttuurin ja taiteidentutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

3.3.2026

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Kirjallisuustieteiden tutkinto-ohjelma, kotimainen kirjallisuus

Iida Lehtomäki

”Carpe diem, bon voyage, siltiki sä delaat.” Vastakohtat merkitysten rakentajina Paperi T:n

***Joka päivä jotain katoaa* -albumin sanoituksissa.**

Ohjaaja: FT dosentti Kaisa Kurikka

Sivumäärä: 26 sivua

Päivämäärä: 3.3.2026

Tutkielmassani analysoin Henri Pulkkisen, taiteilijanimeltään Paperi T, neljättä julkaistua sooloalbumia *Joka päivä jotain katoaa* (2023). Tarkastelen albumin tematiikkaa elämän ja kuoleman, nuoruuden ja vanhuuden sekä muistamisen ja unohtamisen dikotomioiden kautta. Analysoin, miten nämä vastakohtaparit heijastuvat toisiinsa ja luovat yhdessä albumille temaattisen kehityksen.

Hyödynnän tutkimuksessani lyriikan tutkimuksen käsitteitä, jotka perustan Siru Kainulaisen, Kaisu Kesosen ja Karoliina Lummaan toimittamaan *Lentävä hevonen, Välineitä runoanalyysiin* -teokseen (2007). Keskeisimpiä käyttämiäni lyriikan tutkimuksen käsitteitä ovat teema, motiivi, metafora sekä mimeettinen minä. Analyysini osoittaa, että lyriikoissa keskeisenä ilmaisukeinona toimii antiteesi, jonka avulla vastakohtien välinen jännite rakentaa merkityksiä niin yksittäisten säkeiden kuin koko albumin tasolla. Toisto, riimit sekä lyriikoiden metaforinen kuvasto sitovat kappaleet toisiinsa muodostaen moniulotteisen tulkinnallisen verkoston.

Tutkielmassani osoitan, että albumi on tarkkaan harkittu kokonaisuus, jonka kappaleet käyvät sisäistä dialogia keskenään. Kuljen kohti teoksen temaattista tulkintaa elämän ja kuoleman, nuoruuden ja vanhuuden sekä muistamisen ja unohtamisen vastakohtaparien kautta. Osoitan myös, miten albumin mimeettinen minä käy teoksen aikana läpi asenteellisen muutoksen siirtyen kuolemanvastaisesta uhosta kohti hyväksyntää ja ymmärrystä.

Avainsanat: Paperi T, Henri Pulkkinen, rap-lyriikka, dikotomia

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
1.1	Tutkimuksen lähtökohdat	4
1.2	Teoreettinen kehys ja keskeiset käsitteet	5
2	Lyriikan rytmi, merkitys ja vastakohtat	8
2.1	Kuoleman kieli	8
2.2	Vastakohtien luoma jännite	11
3	Muisti, menetys ja mimeettisen minän muodonmuutos	14
3.1	Elämä vuotaa läpi – Rajallisuuden diskurssit	14
3.2	Missä mä oon nyt? – Albumin sisäinen dialogi ja surutyö	17
4	Lopuksi	23
	Lähteet	24

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen lähtökohdat

Joka päivä jotain katoaa (2023) on Henri Pulkkisen, taiteilijanimeltään Paperi T, neljäs julkaistu sooloalbumi, joka koostuu kymmenestä sävelletystä¹ ja sanoitetusta kappaleesta. Tutkielmassani analysoin elämän ja kuoleman, nuoruuden ja vanhuuden sekä muistamisen ja unohtamisen vastakohtapareja albumin lyriikoissa. Tutkin, miten nämä mainitsemani dikotomiat heijastuvat toisiinsa ja tukevat temaattista tulkintaani.

Tarkastelen tutkielmassani kaikkia albumin kappaleita, jotka ovat ”Missä”, ”muuttolinnut, rantahiekkaa”, ”Kesä”, ”Ambulanssi”, ”Basilikanlehtiä”, ”Joo joo”, ”Ymmärrys”, ”Sä tuut unohtuu”, ”kevyttä multaa” ja ”Ehkä”. Keskityn kuitenkin tiettyjen kappaleiden analysoimiseen tarkemmin kuin toisten. Analysoimani sanoitukset ovat *Joka päivä jotain katoaa* -albumin LP-levyltä, jossa kappaleiden lyriikat on kirjoitettu tekstinomaisesti kahdelle sivulle. LP-levyn sanoituksissa ei ole sivunumeroita, eikä albumin kappaleita ole nimetty, vaan musiikkikappaleet erotetaan toisistaan tekstikappalerajoin. Yksittäisten kappaleiden nimet olen hakenut Spotify-musiikintoistopalvelusta. LP-levyn sanoituslehtiössä albumin viisi ensimmäistä kappaletta, eli albumin A-puoli, on omalla sivullaan ja albumin viisi viimeistä kappaletta, eli albumin B-puoli, omalla sivullaan. Koska sanoituslehtiössä albumin lyriikat on kirjoitettu tekstinomaisesti peräkkäin, voi albumin A- ja B-puolet lukea jopa kahdeksi irralliseksi runoksi, joissa kappaleet ovat yksittäisiä säkeistöjä.

Pulkkisen lisäksi albumin kappaleita on ollut sanoittamassa kirjailijarunoilija Harry Salmenniemi. Salmenniemen kanssa yhteistyössä kirjoitettuja kappaleita ovat ”Basilikanlehtiä”, ”Ambulanssi” ja ”Ymmärrys”. Pulkkisen mukaan lopputuloksesta ei enää erota mikä on kummankin käsialaa, sillä molemmat kirjoittajat ovat työstäneet materiaalia yhdessä palloitetujen ideoiden pohjalta (Kling 2023.) Spotify-musiikintoistopalvelusta haettujen tietojen mukaan kappale ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” on tehty yhteistyössä Pariisin Kevät -yhtyeen kanssa ja kappale ”Basilikanlehtiä” yhteistyössä artisti Ringa Mannerin kanssa.

---

¹ Albumin kappaleita on ollut säveltämässä Miikka Koivisto, Samuli Kukkola, Artturi Taira, Ringa Manner, Arto Tuunela, Elia Lombardini, Touko Karjalainen ja Matti Ahopelto. Kappaleet ovat tuottaneet Miikka Koivisto, Samuli Kukkola, Artturi Taira ja Alexander Clifford.

Tässä tutkielmassa analysoin pelkästään albumin kappaleiden lyriikkaa nimenomaisesti LP-levyn sanoitusten pohjalta, enkä keskity tarkastelemaan kappaleiden musiikillisia elementtejä. Teen kuitenkin tarkastelussa säkeistö- ja säejakoja sen mukaan, miten ne ovat tulkittavissa musiikkikappaleista, eli erotan esimerkiksi kertosäkeen omaksi säkeistöksen.

Paperi T kertoo *Soundin* haastattelussa (Kling 2023) albumin olevan hänen tuotannostaan teemoiltaan raskain, sillä se käsittelee artistin oman isän kuolemaa. Hyvin läheisesti kuolemaan liittyen albumin sanoituksista nousee esiin myös muistisairauden jäljet, jotka varjostivat artistin isän ja näin ollen myös Paperi T:n elämää (Aflecht 2023). Tekijän oman äänen kaiku onkin selkeästi havaittavissa kappaleiden sanoitusten taustalta. Sanoitusten tematiikkaa tarkastellessa kuolema nousee albumin keskeiseksi teemaksi. Vastavuoroisesti keskiöön nousee kuoleman vastakohtapari elämä. Paperi T kuljettaakin kiinnostavasti elämää ja kuolemaa rinnakkain sekoittaen niiden teemoja keskenään. Tästä syystä tarkastelen tutkielmassani sekä elämän että kuoleman tematiikkaa ja niiden ilmenemistä myös nuoruuden ja vanhuuden sekä muistamisen ja unohtamisen vastakohtaisuuksissa. Pelkästään jo albumin nimi *Joka päivä jotain katoaa* viittaa paitsi ajan väistämättömään kulkuun, myös siihen, miten minuuden osat murenevät arjessa ja muistoissa.

Joka päivä jotain katoaa -albumista ei ole tehty aiempaa tutkimusta, mutta Paperi T:n muuta tuotantoa, kuten *post alfa* -runokokoelmaa ja *Malarian pelko* -albumia, on tutkittu aiemmin. Ella Rantalainen on tehnyt pro gradu -tutkielman ”*Älkää unohtako valkoista heteromiestä*” *Maskuliinisuuden representaatiot Paperi T:n esikoisrunokokoelmassa post-alfa (2016) (2021)* ja Laura Walden kandidaatintutkielman *Mä alan muistuttaa Brandoa Viimesessä Tangossa: populaarikulttuurinen intertekstuaalisuus Paperi T:n albumilla Malarian Pelko (2018)*. Suomessa on yleisesti tehty myös tutkimusta rap-musiikista ja -lyriikasta, kuten Venla Sykärin (et al.) toimittama *Hiphop Suomessa: puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä (2021)*.

1.2 Teorettinen kehys ja keskeiset käsitteet

Tutkielmani nojaa lyriikan tutkimukseen. Inka Rantakallion mukaan (2018, 363) rapissa musiikin ja runouden yhteys on vahvempi ja moniulotteisempi kuin missään muussa nykyisen populaarimusiikin lajissa. Koska tarkastelen teosta puhtaana lyriikkana irrotettuna kappaleiden musiikillisista elementeistä, tulkitsen yksittäisiä kappaleita runoina. Näin ollen käytän lyriikan tutkimukselle tyypillistä terminologiaa, kuten säkeistö, säe ja rytmi. Lyriikan

tutkimuksen teoriana käytän teosta *Lentävä hevonen. Välineitä runoanalyysiin* (Kainulainen et al., 2007). Vaikka tarkastelen yksittäisiä kappaleita runoina, käytän niistä silti tutkielmassani termiä ”kappale”. Käyttämässäni aineistossa yksittäiset musiikkikappaleet on erotettu toisistaan tekstikappalerajoin, mikä puoltaa tekemääni rajausta terminologian käytöstä.

Yksi keskeisimmistä käyttämistäni lyriikan tutkimuksen termeistä on teema. Kirjallisuudentutkija Siru Kainulaisen (2007, 51) mukaan teemalla tarkoitetaan runon pääajatus, eli runon pohjimmaista sanomaa. Teeman sukulaiskäsitteellä motiivilla puolestaan tarkoitetaan tulkinnallista ja temaattista merkitysyksikköä, joka on teemaa pienempi ja konkreettisempi (Suomela 2001, 144). Muita keskeisiä käyttämiäni lyriikan tutkimuksen termejä ovat puhuja, symboli sekä metafora.

Runon puhuja puolestaan on tekstin ääni. Runon puhuja jaetaan mimeettiseen sekä retoriseen minään, mikä auttaa havainnoimaan runon eri merkitysulottuvuuksia. Mimeettinen minä esiintyy runon fiktiivisessä maailmassa minä-muotoisena hahmona, kun taas retorinen minä esiintyy lausetasolla epäsuorasti. (Lehikoinen 2007, 215–216.) Runon eri merkitystasot mahdollistavat sen, että mimeettinen minä voi sanoa jotain, mitä retorinen minä ei välttämättä sanoisi. Rap-lyriikassa mimeettinen minä voidaan käsittää ääneksi, joka lyriikat esittää ja retorinen minä puolestaan hahmoksi, joka lyriikat kirjoittaa. Albumin kontekstissa mimeettinen minä on siis Paperi T, joka heijastaa Henri Pulkkisen ideologiaa ja ajatusmaailmaa. Vaikka albumin teemat peilautuvat vahvasti Pulkkisen henkilökohtaiseen elämään, ei lyriikkaa voi kuitenkaan lukea mustavalkoisesti elämäkerrallisena.

Paperi T:n lyriikalle tuttuun tapaan myös *Joka päivä jotain katoaa* -albumin sanoituksiin kätkeytyy paljon kielikuvia ja symboliikkaa. Kielikuvat luovat mahdollisuuden runon monitulkintaisuudelle sekä sanomattoman sanomiselle (Ratia 2007, 124). Yksi analysoimistani kielikuvista on metafora, jolla tarkoitetaan sanojen käyttämistä niiden kirjaimellisesta merkityksestä poiketen (Krappe 2007, 146). Kielikuvien ohella runot sisältävät vahvaa symboliikkaa. Symbolin merkitys on yleensä vakiintunut, ja se määräytyy tietyn kulttuurisen konvention mukaisesti. Runous voi hyödyntää arkipäiväistä symboliikkaa mahdollistaakseen jälleen lukijalle runon syvää ja laaja-alaista tulkintaa. (Lummaa 2007, 193–195.) Metafora ja symboli kuuluvat puolestaan trooppeihin, eli ne ovat sellaisia ilmauksia, joissa sanat saavat kirjaimellista merkitystään laajemman tulkinnan (Kantola 2001, 273).

Yksi runon perusrakenteista on antiteesi, jolla tarkoitetaan vastakkainasettelua tai vastakohtien ja kontrastien hyödyntämistä (Haapala 2013, 227). Antiteesi on figuuri, eli retorinen kuvio, jossa sanoja käytetään niiden kirjaimellisesta merkityksestä poiketen (Ratia 2007, 131). *Joka päivä jotain katoaa* -albumin hyödyntämiä vastakkaisuuksia ovat esimerkiksi nuoruus ja vanhuus, unohtaminen ja muistaminen sekä elämä ja kuolema. Tarkastelenkin teosta näiden edellä mainittujen vastakohtaparien, eli dikotomioiden, kautta.

Kielitieteellisessä tutkimuksessa vastakohtaparit eli dikotomiat esiintyvät usein itsestään selvinä ja kyseenalaistamattomina käsitteinä. Niiden taustalla on ajatus arvohierarkiasta, jossa toista puolta pidetään puhtaampana, parempana ja perustavampana kuin toista. (Barbe 2001, 90.) Länsimaisessa nyky-yhteiskunnassa vanheneminen yhdistetään usein rappeutumiseen ja toimintakyvyn heikkenemiseen. Siinä missä aiemmin vanhemmat ihmiset toimivat lastenhoitajina, perinteisen tiedon välittäjinä ja taitojen opettajina, teollistunut yhteiskunta ei enää tarjoa heille yhtä selkeää tai keskeistä sosiaalista roolia. (Kurki 2008, 22–27.) Näin ollen länsimaisessa kulttuurissa nuoruutta pidetään arvostetumpana piirteenä kuin vanhuutta. *Joka päivä jotain katoaa* -albumin lyriikoissa leikitellään kuitenkin näillä valtasuhteilla antiteettisesti.

Sekä nuoruus että muistaminen voidaan nähdä erityisesti elämän symboleina, kun taas vanhuus ja unohtaminen sijoittuvat elinkaaren aikajanalla vahvasti kuoleman päähän. Niinpä albumin maailmassa elämä, nuoruus ja muistaminen sekä kuolema, vanhuus ja unohtaminen voidaan nähdä toisiinsa limittyneinä. Länsimaisessa kulttuurissa ajattelu ja selittäminen tapahtuvat joko/tai (eng. *either/or*) -jaottelun avulla, mikä luo illuusion siitä, että käsitteillä olisi selkeät rajat (Barbe 2001, 90). En voi kuitenkaan tarkastella unohtamista vain muistin vastakohtana, vaan myös sen edellytyksenä – ilman unohtamista ei ole muistamista. Tämä tulkinta tekee dikotomioista hedelmällisen tavan lukea myös *Joka päivä jotain katoaa* -albumin lyriikoita, joissa merkitykset liikkuvat jatkuvasti katoamisen, muistojen ja rajallisuuden välimaastossa.

2 Lyriikan rytmi, merkitys ja vastakohdat

2.1 Kuoleman kieli

Paperi T:n tuotannossa kielellinen ilmaisu on keskeinen osa teosten kokonaisvaikutelmaa. Hänen lyriikkansa yhdistelee arkista puhekieltä, runollisia kuvia ja kulttuurisia viittauksia, jotka rakentavat moniäänistä ja monitulkintaista todellisuutta. Lyriikan kautta hahmottuu tapa jäsentää maailmaa, sen ristiriitoja, muistoja ja katoavaisuutta. *Joka päivä jotain katoaa* on siis tiedostavaa räppiä (eng. *conscious rap*), eli sen pääpaino on sosiaalista sanomaa sekä filosofista pohdintaa sisältävässä lyriikassa (ks. Rantakallio 2018, 364).

Joka päivä jotain katoaa on vapaarytmisen teos, sillä se ei noudata säännönmukaista runomittaa (ks. Kainulainen 2007, 69–70). Mitan puute ei kuitenkaan merkitse rytmin puutetta, vaan runoja rytmitetään laskettavan mitan sijaan esimerkiksi säe- ja säkeistörakenteella, syntaksilla ja sanajärjestyksellä sekä runon kuvallisuudella (Haasjoki 2007, 93–96). Kun analysoin albumin lyriikkaa pelkällä sanatasolla, kiinnitän huomiota kappaleiden nimiin. Kaikki muut kappaleet ovat Spotify-musiikintoistopalvelussa kirjoitettu versaalilla, paitsi kappaleet kaksi ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” ja yhdeksän ”kevyttä multaa”. Myös kappaleen ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” kirjoitusasu poikkeaa siinä suhteessa, että nimi päättyy poikkeuksellisesti pilkkuun. Pilkku jättää siis tulkinnanvaraa sille, että kyseinen kappale jää jollain tapaa kesken.

Se ei ollut sellaista kuin oisin odottanut.
 Vaan oli hiljasta.
 Niin tavallisen hiljaista.
 Ja mun mielessä muuttolinnut, rantahiekkaa, joki virtaa.
 Niin tavallisen hiljaista.
 [...]
 Se ei ollut sellaista kuin oisin odottanut.
 Vaan oli hiljasta.
 Niin tavallisen hiljaista.
 Ja mun mielessä muuttolinnut, rantahiekkaa, joki virtaa.
 Niin tavallisen hiljaista.
 [...]
 Ja mun mielessä muuttolinnut, rantahiekkaa, joki virtaa, **kevyttä multaa.**
 Ja mun mielessä muuttolinnut, rantahiekkaa, joki virtaa, **kevyttä multaa.**
 (”muuttolinnut, rantahiekkaa,” 2023. Lihavointi minun.)

Kappaleessa ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” toistuu kahdesti sama säkeistö.

Poikkeuksellisesti kappaleen viimeisessä säkeistössä, jossa muuten toistuu sama säekierto, onkin kahdessa säkeessä lisäys ”kevyttä multaa”. Koska säkeisiin tulee lisänä ilmaus ”kevyttä multaa”, joka on myös albumin yhdeksännen kappaleen nimi, tulkitsen näiden kappaleiden vähintäänkin liittyvän toisiinsa, ellei olevan jopa yksi kokonaisuus. Edellä mainitsemani kappale myös päättyy ”kevyttä multaa” -ilmaukseen, jolla albumin yhdeksäs, samaa nimeä kantava, kappale alkaa. Näin ollen aiemmin mainitsemani pilkku kappaleen ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” perässä jää odottamaan kappaletta ”kevyttä multaa”, joka täydentäisi säkeen pilkun jälkeen. Tulkintaani vahvistaa myös kappaleiden sijainti albumilla; ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” on toiseksi ensimmäinen kappale ja ”kevyttä multaa” puolestaan toiseksi viimeinen kappale. Nämä tulkintani kappaleiden sana-aineksesta, kappaleiden nimistä, ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” -kappaleen pilkusta sekä kappaleiden sijoittumisesta albumin muihin kappaleisiin nähden luovat tälle vapaamittaiselle albumille rytmiä ja liittävät kyseiset kappaleet yhdeksi kokonaisuudeksi. Palaan kappaleiden ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” ja ”kevyttä multaa” temaattiseen tulkintaan yhtenä kokonaisuutena vielä luvussa 3.2.

Sekä albumia että yksittäisiä kappaleita rytmitetään myös toiston avulla. Toisto näkyy sekä yksittäisissä kappaleissa että albumin läpi vuotavissa motiiveissa. Motiivi on runon keskeinen rakennusosa, joka viittaa johonkin konkreettiseen, kuten esineeseen, aineeseen tai paikkaan, ja jonka tarkoituksena on tukea teoksen tematiikkaa (Lummaa 2007, 43). Yksi selkeä albumin lyriikoissa esiintyvä motiivi on multa, joka toistuu kappaleissa ”Missä”, ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” ja ”kevyttä multaa”. Multa voidaan puolestaan nähdä symbolina kuolemalle, sillä perinteisesti ruumis haudataan maan ja mullan alle. Suomen kielessä elävä fraasi ”kevyet mullat” juontaa juurensa latinan kielen ilmauksesta *sit tibi terra levis* – ’olkoon maa sinulle kevyt’, joka viittaa ajatukseen vainajan hyvästä olosta kuoleman jälkeen. Suomessa ilmaus tunnetaan erityisesti ortodoksisessa perinteessä, jonne se on kulkeutunut karjalan kielen kautta *kebiet mullat*. Karjalassa mallina on ollut venäjän vastaava toivotus *пусть земля тебе будет легкой* – ’olkoon maa sinulle kuin untuvaa’. (Joki 2013.)

Multaan viitataan epäsuorasti myös kappaleessa ”Ymmärrys”, joka on albumin seitsemäs kappale: ”Sitä kohtaamista odottaa. / Kai vois sanoo, et jopa jonottaa. / Lopulta, kun vihree kääntyy ympäri. / Niin pieni muutos, et se yllätti” (”Ymmärrys” 2023). Säe ”[l]opulta, kun vihree kääntyy ympäri” on metafora, jossa ”vihree” symboloi vihreää nurmikkoja. Vihreän nurmikon ympärikäntämisellä viitataan nurmen alla olevaan multaun, ja näin ollen tulkitsen säkeen metaforaksi hautaamiselle ja sen myötä myös kuolemalle. Tulkintaani mullasta

kuoleman symbolina tukee se, että itsessään myös kuolema toistuu lyriikoissa motiivina. Sanatasolla ”kuolema” tai sen slangisana ”delata” (Kielitoimiston sanakirja 2024) toistuu kappaleissa 1, 2, 4, 6, 7, 9 ja 10, eli suurimassa osassa albumin kappaleista. Muissa kappaleissa kuoleman kanssa flirttaillaan temaattisella tasolla joko metaforin tai symbolein. Esimerkiksi albumin kolmannessa kappaleessa ”Kesä” mainitaan sanat ”tapetaa” ja ”hautaa”, jotka olennaisesti liittyvät kuoleman kuvastoon. ”Basilikanlehtiä”-kappaleessa kuolemaan viitataan säkeessä ”[I]apsi sylissäni niiku se ois nukke, jonka silmät vois vaa sulkee” (”Basilikanlehtiä” 2023). Puhuja rinnastaa siis elävän lapsen elottomaan nukkeeseen. Tyypillisesti ruumiin silmät suljetaan, joten lapsen silmien sulkeminen nukun lailla leikittelee paradoksaalisesti kuoleman kanssa.

Kuolemaan viitataan metaforisesti myös albumin seitsemännessä kappaleessa ”Ymmärrys”, jossa toistuu myös edellinen tulkintani silmien sulkemista kuoleman symbolina. ”Ei tarvi muuta, ku pidennetyyn / silmäniskun puolikkaan, vähän laiskan ja muodikkaan” (”Ymmärrys” 2023). Puolikkaalla silmäniskulla viitataan silmien sulkemiseen, ja pidennetyllä sellaisella puolestaan kuolemaan. Adjektiivit ”laiska” ja ”muodikas” yhdistettynä kuoleman kontekstiin ovat esimerkkejä albumille tyypillisestä paradoksaalisesta leikittelystä, jossa raskaaseen teemaan viitataan leikkisin keinoin. Tähän vastakohtilla leikittelyyn paneudun tarkemmin luvussa 2.2.

Siinä missä kappaleet ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” ja ”kevyttä multaa” voidaan lukea toistensa vastakappaleina, toistuu kaava myös kappaleiden yksi ”Missä” ja kymmenen ”Ehkä” sanoituksissa. Sekä albumin avaus- että lopetuskappaleissa toistuvat säkeet: ”[t]aivaanranta ilman maisemaa. Ota se vastaan sellaisenaan” (”Missä” & ”Ehkä” 2023). Säkeiden tarkastelu luo rytmiä kappaleiden välille tukien myös albumin läpi kantavaa teemaa kuolemasta ja ajan rajallisuudesta. Kielikuvalla ”taivaanranta ilman maisemaa” viitataan jälleen kerran kuolemaan, sillä katsottaessa taivaanranta katsotaan omasta positiosta nähden eteenpäin, eli tulevaan. Mikäli taivaanranta on ”ilman maisemaa” ei katsojan edessä ole mitään, ja näin ollen tulkitseen ilmauksen liittyvän kuolemaan. Siinä missä taivaanranta on albumille piirretty elämän ja kuoleman rajapinnan trooppi, toimii se myös motiivina. Albumin seitsemäs kappale ”Ymmärrys” toistaa säettä ”[a]inut horisontti, joka ei katoa”. Horisontti on synonyymi taivaanrannalle ja se kuvaa maan ja taivaan rajapintaa (Kielitoimiston sanakirja 2024). Konkreettisen merkityksensä lisäksi horisontti kuvaa siis albumilla maallisen ja taivaallisen,

elämän ja kuoleman, rajaa. Albumi siis kiteytyy eheäksi teokseksi, jota rytmitetään sekä säe- ja säkeistötasolla että teemaa tukevin motiivein ja troopein.

2.2 Vastakohtien luoma jännite

Joka päivä jotain katoaa -albumin kieli hyödyntää toistoa, riimejä ja kielikuvia, joilla vastakohtien välinen jännite ja ristiriita tuodaan esiin tematiikassa. Albumin lyyrisessä maailmassa leikitellään vastakohtilla ja niiden välisillä kontrasteilla, mikä tekee antiteesistä lyriikoiden keskeisen tulkinnallisen välineen. Albumin hyödyntämiä vastakkaisuuksia ovat elämä ja kuolema, nuoruus ja vanhuus sekä muistaminen ja unohtaminen.

Tunne, miten multasi **painaa**.
Henkireikiä, kun **kaivaa**. /
Lekurilla tappamassa **aikaa**.
Niinku, mikä sua **vaivaa**?
(”Missä” 2023)

Tässä ”Missä”-kappaleen säkeistössä leikitellään nimenomaisesti vastakohtaparien multiriimillä. Multiriimillä tarkoitetaan ”säkeiden yhdistämistä kahden, neljän tai useamman säkeen riimipareiksi” (Rantakallio 2018, 364). Ensimmäisen säkeen multa-motiivi symboloi kuolemaa, mutta mullan tunteminen ja toisessa säkeessä henkireikien kaivaminen painavan mullan alta viittaavat puolestaan elämään, sillä tunteminen, hengittäminen ja kaivaminen ovat elävään olentoon yhdistettäviä toimintoja. Kolmannessa säkeessä ollaan ”lekurilla tappamassa aikaa”. Lekurille eli lääkäriin mennään tyypillisesti etsimään parannuskeinoa tai apua vaivaan pitkittääkseen elämää. Tässä säkeessä puhuja kuitenkin radikaalisti linkittää tappamisen ja lääkärin, mikä jo itsessään on paradoksaalista. Temaattisesti tällä tarkoitetaan kuitenkin sitä, että lääkärin odotusaulassa istuminen ”tappaa aikaa” ja näin ollen kuluttaa päivystysaulassa istujan elämästä tunteja, vaikka lääkäriltä ollaan nimenomaisesti hakemassa tunteja lisää. Tällainen paradoksaalinen sanaleikittely tekee lyriikoiden lukemisesta hedelmällistä ja tukee tulkintaani dikotomioiden luomasta jännitteestä.

Myös albumin kolmas kappale ”Kesä” on mainio esimerkki vastakohtien luoman jännitteen avulla leikittelystä. Kappaleen mimeettinen minä käy ikään kuin päänsisäistä monologia, jossa vastakohtat kumoavat jatkuvasti toisiaan:

Haluun lähtee kanssasi.
Tai en välttämättä kanssasi.

Ei olla enää Kansasis.
 Vanhemmat pysyy yhdessä, kai velkaa niille eron.
 Osaatsä näyttää elon, pelon ja niiden eron?
Tää iso patti rinnassa.
Onks se vakavaa?
Kunhan vaan ei ala hakkaa tai kasvamaan.
 [...]

Tää hetki.
 Tää hetki.
Meil on /
vaa tää hetki.
Ja seuraava ja seuraava.
 Ja seuraava ja seuraava.
 [...]

Niin vähä aikaa tehdä jotain ajatont.
Ei oo ehtiny ku elää.
 [...]

("Kesä" 2023. Lihavointi minun.)

Kappale alkaa säkeillä "[h]aluun lähtee kanssasi. / Tai en välttämättä kanssasi" ("Kesä" 2023), jossa puhuja ensisilmäyksellä väittää yhtä ja sanoo sitten toista. Puhuja siis kumoaa väitteensä heti kättelyssä. Kun puhuja ensimmäisen kerran mainitsee haluavansa lähteä puhuttelunsa kohteen kanssa, tarkoittaa puhuja konkreettista lähtemistä paikasta A paikkaan B. Toisen säkeen lähtemisellä viitataan puolestaan laajempaan viitekehykseen, eli koko albumin läpi kantavaan kuoleman teemaan, jolloin tulkitsen "[t]ai en välttämättä kanssasi" -säkeen viittaavan kuolemaan. Puhuja haluaa siis lähteä, eli siirtyä, puhuttelunsa kohteen kanssa muttei lopullisesti lähteä, eli kuolla. Toisaalta säkeet voi tulkita myös niin päin, että puhuja haluaa ensimmäisessä säkeessä nimenomaisesti lopullisesti lähteä, eli kuolla, puhuttelunsa kohteen kanssa, mutta ei välttämättä kirjaimellisesti. Tämän tulkinnan mukaan ensimmäisen säkeen "[h]aluun lähtee kanssasi" viittaisi puhujan haluun vanheta ja kuolla puhuttelun kohteensa rinnalla, muttei välttämättä konkreettisesti samanaikaisesti "lähteä" eli kuolla tämän kanssa.

Lisää vastakohtaisuutta on säkeistössä "[t]ää iso patti rinnassa. / Onks se vakavaa? / Kunhan vaan ei ala hakkaa tai kasvamaan" ("Kesä" 2023). Rinnassa oleva kasvava patti viittaa kasvaimeen, mutta rinnassa hakkaava patti puolestaan sydämeen. Puhuja kuitenkin rinnastaa sekä patin hakkaamisen että kasvamisen, sydämen ja kasvaimen, yhtä huonoiksi kohtaloiksi – on siis yhtä vakavaa elää tai kuolla. Hakkaavan patin, sydämen, voi tulkita viittaavan myös rakastumiseen, jolloin puhuja rinnastaa rakkauden syöpään. Tätä jälkimmäistä tulkintaani tukee kappaleen säe "[v]anhemmat pysyy yhdessä, kai velkaa niille eron" ("Kesä" 2023), jossa

kappaleeseen tuodaan konteksti romanttisesta rakkaudesta, tai sen puuttumisesta.

Vastakohtilla leikittely jatkuu myös kertosaäkeeseen, jossa puhuja toistaa säkeitä ”[m]eil on vaan tää hetki. / Ja seuraava ja seuraava” (”Kesä” 2023), jossa puhuja kappaleelle tyypilliseen tapaan sanoo ensin yhtä ja sitten toista. Hetkessä eläminen vuotaa aina seuraavaan säkeeseen ja seuraavaan hetkeen.

Vielä ”Kesä”-kappaleen viimeisissä nostamissani säkeissä mimeettinen minä ivailee ristiriitaisesti ”[n]iin vähä aikaa tehdä jotain ajatont. Ei oo ehtiny ku elää” (”Kesä” 2023). Alleviivaamassani säkeessä mainitaan aika ja ajattomuus, jotka ovat toistensa vastakohtia. Aikaa on vähän, mutta samalla on tarve tehdä jotain pysyvää ja kuoleman ylittävää. Tämä viittaa siihen, miten mimeettinen minä kokee elämän rajallisena. Tässä kontekstissa ”ajatont” voi viitata taiteeseen, muistoon, rakkauteen tai johonkin sellaiseen, joka jää elämään vielä yksilön kuoleman jälkeen. Näin ollen säe tuokin esiin mimeettisen minän eksistentiaalisen ristiriidan, jossa rajallisessa ajassa pitäisi luoda jotakin rajatonta. Lihavoimani säe kääntää puolestaan alleviivaamani säkeen ironiseksi. Mimeettinen minä ei ole ”ehtinyt” tehdä mitään suurta ja pysyvää – hän on ehtinyt ”vain” elää. Säkeessä on itseironinen sävy, sillä elämää vähätellään, kuin se ei jo itsessään olisi riittävä saavutus. Samalla säe on kuitenkin tulkittavissa niin, että eläminen nimenomaisesti on se ajaton teko, jota mimeettinen minä havittelee saavuttavansa.

3 Muisti, menetys ja mimeettisen minän muodonmuutos

3.1 Elämä vuotaa läpi – Rajallisuuden diskurssit

Yksi albumin keskeisimpiä teemoja on rajallisuus, johon kiteytyvät sekä elämän ja kuoleman, nuoruuden ja vanhuuden että muistamisen ja unohtamisen vastakkainasettelut. Nuoruus on rajallista, sillä vanheneminen on väistämätöntä. Näin ollen myös elämä itsessään on rajallista, sillä vanhenevaa minää odottaa horisontissa kuolema. Koska *Joka päivä jotain katoaa* -albumi käsittelee teemoiltaan myös muistisairautta, analysoin muistamistaikin rajallisuuden kontekstissa.

Albumin läpi kantava elämän ja kuoleman dikotomia laajenee myös nuoruuden ja vanhuuden sekä muistamisen ja unohtamisen teemoihin. Paperi T käyttää albumin lyriikoissa nuoruutta elämän symbolina ja vanhuutta puolestaan kuoleman symbolina. *Joka päivä jotain katoaa* -albumin puhuja palaa kappaleiden lyriikoissa lapsuusmuistoihinsa, kuin tehdäkseen sovinnon menneisyytensä kanssa. Lyriikoissa kuljetaankin siis menneisyyden ja nykyisyyden välimaastossa nuoruuden ja vanhuuden sekä muistamisen ja unohtamisen troopein.

Albumin lyriikoissa viitataan sekä vanhenemiseen että nuoruuteen mutta myös vanhemmuuteen ja lapsuuteen. Vanhempi–lapsi-dikotomia luo huoltajuussuhteen lisäksi kuvan myös ikäeron tuomasta nuoruus–vanhuus-dikotomiasta. Tämän vuoksi tarkastelen vanhemmuutta rinnasteisena vanhuuteen ja lapsuutta rinnasteisena nuoruuteen. Lapsuus on biologisen ilmiön lisäksi myös elämänvaihe, jonka alku- ja päätepiste määritellään eri tavoin kontekstista riippuen (Katajala-Peltomaa & Vuolanto, 2009).

Kappaleessa ”Basilikanlehtiä” lapsuuden päättymiseen viitataan konkreettisesti säkeissä ”[h]irvittävä, onnellinen lapsuus. / En oo ajatellut sitäkää sen jälkee, kun se päätty” (”Basilikanlehtiä” 2023). Ensimmäisessä nostamassani säkeessä lapsuuteen rinnastetaan adjektiivit ”hirvittävä” ja ”onnellinen”, jotka voidaan lukea toistensa vastakohtina. Kyseessä on siis jälleen antiteesi, jossa luodaan kontrastia kappaleen mimeettisen minän kokemaan lapsuuteen. Puhujan lapsuus on siis ollut sekä hirveä että onnellinen. Toisessa nostamassani säkeessä puhuja, eli mimeettinen minä, kertoo olleensa ajattelematta lapsuuttaan sen päätyttyä. Puhujan lapsuus on voinut päättyä biologisesti iän myötä, tai temaattisesti nuorella iällä kannetun liiallisen vastuun myötä. Lapsuuden päätyminen voi viitata myös mimeettisen

minän vanhemman kuolemaan, minkä myötä puhuja ei koe enää olevansa kenenkään lapsi. Näin ollen lapsuuden päättymisellä on tässä kappaleessa kolme tulkinnallista tasoa.

Myös kappaleessa ”Ambulanssi” leikitellään lapsuuden ja aikuisuuden troopeilla:

Mul on unelma.
 Et mullakin ois unelma.
 Ku ollaan vaan.
 Kuollaan vaan.
 Pitää keksii jotakin.
 Syntymässä peritty ilo vähenee koko ajan. /
 Toisinaan jäätelöauto yhä kirkuu ambulanssin sisällä.
 Mieti, joku makaa nyt ambulanssis.
 Se kattelee kai kattoo ja mieltii palavereit.
 Se muistelee matkoi ja /
 kaikkee, mitä ei ehtiny kokee.
 Se mieltii sen arkee.
 Sitä koko kehikkoo.
 Pienenevää kehikkoo.
 (”Ambulanssi” 2023)

Säe ”[s]yntymässä peritty ilo vähenee koko ajan” viittaa vanhenemiseen, ja sen myötä nuoruudenpäivien vähenemiseen ja lapsenomaisen ilon haihtumiseen. Palavereita pohtiva ”joku” puolestaan viittaa klassiseen oravanpyörä-trooppiin, jossa töitä paahdetaan niin kovalla sykkeellä, että pysähtyä ehtii ironisesti vasta ambulanssissa. Konkreettisin rinnastus lapsuuden ja aikuisuuden välillä tehdään rinnastamalla jäätelöauto ja ambulanssi toisiinsa. Viittaus siihen, että ”[t]oisinaan jäätelöauto yhä kirkuu ambulanssin sisällä” (”Ambulanssi” 2023), kuvastaa sitä sisäistä lasta, joka ei koskaan täysin katoa. Jäätelöauto on siis symbolina lapsuudelle ja nuoruudelle, kun taas ambulanssi symboloi aikuisuutta ja vanhuutta. Kun puhuja käyttää termiä ”kirkuu”, viittaa hän näiden molempien kulkuneuvojen korkeataajuiseen ääneen: jäätelöauto laulaa lapsenomaisesti ja ambulanssi huutaa hätää. Ero näiden kulkuneuvojen välillä ei siis ole lopulta kovinkaan suuri, kuten ei lapsuuden tai aikuisuudenkaan välillä.

Vanhemmuuteen viitataan lyriikoissa myös konkreettisesti. Kappaleessa ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” mainitaan kolme kertaa ”isä”, kappaleessa ”Ehkä” kaksi kertaa ja kappaleessa ”Sä tuut unohtuu” kaksi kertaa isän slangisana ”faija” (ks. Kielitoimiston sanakirja 2024). Sanatasolla myös ”lapsuus” mainitaan kappaleessa ”Basilikanlehtiä”. On siis selvää, että sanoituksissa käsitellään vanhempi–lapsi-suhdetta erityisesti isän ja lapsen, tulkintani mukaan

pojan, suhteen kautta. Tulkintaani isä–poika-suhteesta tukee kappaleen ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” viides säe ”[p]assiivisen isän pojast tuli pastissi” (”muuttolinnut, rantahiekkaa,” 2023) jossa konkreettisesti mainitaan ”poika”. Albumin tematiikka isä–poika-suhteen, isän kuoleman ja pirstaloituvan muistin ympärillä heijastelee vahvasti Paperi T:n henkilökohtaisen elämän kokemuksia, vaikka tarkastelenkin teoksen puhujaa irrallaan artistista itsestään.

Konkreettisen sanatason lisäksi vanheneminen näkyy myös temaattisella tasolla kappaleiden lyirisessä maailmassa. Kappaleen ”Kesä” säe ”[l]oppukesästä, ku päivät alkaa mädäntyy [...]” (”Kesä” 2023) on metafora vanhenemiselle. Kun otan huomioon albumin teeman, tulkitsen kappaleen nimen ”Kesä” viittaavan jälleen metaforisesti vuodenajan sijasta elämään. Viittaus loppukesään ja päivien mädäntymiseen viittaa puolestaan elämän ehtopuoleen eli vanhenemiseen. Päivien mädäntyminen konkreettisella tasolla kuvastaa kesän vaihtumista syksyyn ja maahan pudonneiden lehtien maatumista mullaksi. Metaforisella tasolla ilmauksella viitataan kuitenkin vanhenemiseen, kuten kehon muutoksiin ihon kuihtumisena ja hiusten harmaantumisenä sekä mahdollisesti ”mätäneviin”, tahdiltaan hidastuviin vanhuudenpäiviin.

Vanhempi–lapsi-suhde sekä muistin rajallisuus nousee esiin kappaleessa ”kevyttä multaa”: ”[m]inä tai varjot kasvaa. / Kattoo vanhempaa ku lastaan. / Silmät lasii. / Ei kestä katset” (”kevyttä multaa” 2023). Säe ”kattoo vanhempaa ku lastaan” avautuu jälleen laajemman linssin avulla. Kappaleen nimi itsessään viittaa jälleen kuolemaan, ja kappaleessa myöhemmin mainittu Alzheimer liittyy kappaleen muistisairauden kontekstiin. Näin ollen tulkitsen säkeen ”kattoo vanhempaa ku lastaan” viittaavaan muistisairauden seurauksiin – kun elämä kääntyy pääläelleen niin, että itse onkin hoitovelvollinen omasta huoltajastaan. Myös säe ”silmit lasii” viittaa temaattisella tasolla jo aiemmin mainitsemani kappaleen ”Basilikanlehtiä” säkeeseen ”[l]apsi sylissäni niiku se ois nukke, jonka silmät vois vaa sulkee” (”Basilikanlehtiä” 2023), jossa lapsi rinnastetaan nukkeen. Molempien kappaleiden lyriikoissa toistuvat silmät, joiden tulkitsen liittyvän toisiinsa. Lasiset silmät viittaavat nimittäin nukan silmiin. Näin ollen vanhemman rinnastaminen lapseen, tämän silmien rinnastaminen lasiin ja lapsen rinnastaminen nukkeen kietovat albumin lyriikat tarkaksi yksityiskohtien verkoksi.

Ajatus siitä, että minuus rakentuu muistojen kautta, on yleinen sekä länsimaisessa arkiajattelussa että filosofiassa. Näkemyksen mukaan mieli ei sisällä synnynnäisiä ideoita, vaan kaikki sen sisältö perustuu kokemuksiin ja ajatteluun. Tällöin minuus näyttäytyy havaintojen ja kokemusten kokoelmana, jota jokainen uusi kokemus muokkaa. Muistojen kadotessa voi myös yksilön käsitys itsestään kadota. (Saarenheimo 2012, 174–175.) Myös filosofi Paul Ricœur (2004, 16–17) on todennut, ettei muisti ole pelkästään menneisyyden tallentamista, vaan jatkuvaa tulkintaa ja rakentumista. Samoin kulttuurisen muistin tutkija Jan Assmann (1995, 125–133) on korostanut, että yhteisöt määrittelevät itseään sen kautta, mitä ne muistavat ja mitä unohtavat. Muistamisen ja unohtamisen välinen raja murenee myös *Joka päivä jotain katoaa* -albumin lyirisessä maailmassa. Pelkästään jo albumin nimi antaa suunnan kappaleiden temaattiselle tulkinnalle, ja esittää faktan siitä, että joka päivä jotain katoaa.

Albumin nimeä kantava säe ”[j]oka päivä jotain katoaa” esiintyy toistuvasti kappaleessa ”kevyttä multaa”. Tämä on kappaleista ainoa, jossa albumin nimeen viitataan suoraan. Kyseisen kappaleen lyriikoissa mainitaan ”alzheimer” ja ”tauti”, joten säkeen ”joka päivä jotain katoaa” voi tulkita viittaavan hiljalleen katoaviin muistoihin. Kappaleella mimeettinen minä kysyy ”[m]uistitko mua ees? / Entä millon mä alan unohtaa? / Joka päivä jotain katoaa” (”kevyttä multaa” 2023). Kysymys ”entä millon mä alan unohtaa?” saa monitulkintaisen merkityksen muistisairauden kontekstissa. Periytyvän taudin kanssa saman geeniperimän jakava puhuja voi pohtia omaa tulevaisuuttaan taudin näkökulmasta, eli milloin omat muistot alkavat kadota. Toisaalta kysymys on tulkittavissa niin, että milloin puhuja alkaa unohtaa muistot edesmenneestä läheisestään. ”Joka päivä jotain katoaa” viittaa siis päivittäin haaleneviin muistoihin – koskivat ne sitten lapsuusmuistoja, isää tai katkeruutta kuolemaa kohtaan.

3.2 Missä mä oon nyt? – Albumin sisäinen dialogi ja surutyö

Kuten jo luvussa 2.1 käsittelin, on koko *Joka päivä jotain katoaa* -albumi eheä kokonaisuus, jonka kappaleet käyvät keskenään dialogia albumin sisällä. Koko albumi on sen puhujan, mimeettisen minän, selonteko itsensä, menetyksensä ja elämän rajallisuuden kanssa. Kaikki tähänastiset tulkintani nuoruuden, vanhuuden, muistamisen, unohtamisen sekä elämän ja kuoleman välisistä vastakohtista ja ristiriidoista kiteytyvät kappaleissa ”Ymmärrys”, ”Sä tuut unohtuu”, ”kevyttä multaa” ja ”Ehkä”.

Albumin A-puolella, viidessä ensimmäisessä kappaleessa, on huomattavissa jopa naiivia uhoa mimeettisen minän asenteessa. A-puolen kappaleissa mimeettisen minän asenne isänsä sairautta ja kuolemaa kohtaan eroavat albumin B-puolen kappaleiden asenteessa. Pelkästään jo albumin avauskappaleen nimi ”Missä” kertoo albumin mimeettisen minän epävarmuudesta ja päänsisäisestä kaaoksesta.

Hyvii uutisii niille, jotka vihaa niit.
 Mahikset mahoja vaik mahat oiski lihavii.
 Bon appétit, au revoir, c'est la vie.
 Kun sen sanoo tolleen, sitä melken hetken kelaa niin.
 Usko jumaliin, jokaseen ees vähäsen.
 Tee kaikki oikein ja silti delaa äkäsen.
 [...]
 Sä et oo masentunu.
 Sul on vaa tylsää.
 [...]
Missä mä oon nyt ku mä tarviin sua.
Missä mä oon nyt ku mä tarviin sua.
Missä mä oon nyt ku mä tarviin sua.
 (”Missä” 2023)

Kappaleen avaussäe on täynnä mimeettiselle minälle tyypillistä ironiaa, ja se toimii uhonsa vuoksi kuin keskisormen osoituksena. ”Hyvien uutisten” kertominen vihamielisille näyttäytyy sarkastisena. Ikään kuin puhuja tarjoaisi lohtua niille, jotka elävät vihasta. Puhuja ei siis pyri sovintoon, vaan aloittaa kappaleen julistuksen omaisesti. Tämän jälkeen kappaleen mimeettinen minä aloittaa päiväkirjamaisen vyörytyksen omasta katkeruudestaan. Päiväkirjanomaisuuteen viittaa satunnaiset kirjoitusvirheet tekstissä, kuten ”melken”, jonka pitäisi olla ”melkein”. Katkeruuteen puolestaan viittaa säe, jossa puhuja mainitsee, että vaikka kaiken tekisi oikein, tulee silti kuolemaan ”äkäsen” eli äkäisenä eli vihaisena. Myös toinen nostamani säkeistö, jossa puhuja rinnastaa masennuksen tylsyyteen, huokuu mimeettisen minän välinpitämätöntä asennetta. Kappale puolestaan loppuu toistuvaan säkeeseen ”[m]issä mä oon nyt ku mä tarviin sua” (”Missä” 2023), joka viittaa mimeettisen minän eksistentiaaliseen kriisiin tämän isän kuoltua. Tässä säkeessä mimeettinen minä puhuttelee joko hukassa olevaa itseään tai edesmennyttä isäänsä. Säe on siis tulkittavissa kahdella tapaa niin, että puhuja tarvitsee joko itseään tai isäänsä kokemansa kriisin keskellä – tai molempia.

Albumin toisessa kappaleessa ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” puhuja peittää surunsa jälleen ironisen riittelyn alle:

Kun isä kuolee itsenäisyyspäivänä, siin ois mahiksii vaikka mihin symboliikkaan.
 Koita olla jotain omaa.
 Ai niin sä kelasit vai?
 Kuinka somaa. /

Passiivisen isän pojast tuli pastissi.

Passé passais lukea sen passiskin.

Sitä oppii arvostamaan kliseitä, vast ku löytää niistä itsensä.

[...]

(”muuttolinnut, rantahiekkaa,” 2023. Lihavointi minun.)

Pastissi pyrkii jäljittämään toisen taiteilijan tyyliä tai taideteosta usein parodisesti (Kielitoimiston sanakirja 2024). Näin ollen viittaus passiivisen isän poikaan pastissina on mimeettisen minän itseironiaa tämän muuttumisesta isänsä kaltaiseksi. Koska mimeettinen minä viittaa muuttuneensa isänsä kaltaiseksi, tulkitseen esiin nostamani säkeen tarkoittavan sitä, että puhuja kutsuu isäänsä kliseeksi. Näin ollen kappaleen puhuja on oppinut arvostamaan isäänsä vasta itse muututtuaan tämän kaltaiseksi, eli löydettyään itsensä kliseestä. Tätä tulkintaani tukee myös alkusoinnulla leikittelevä säe ”[p]assé passais lukea sen passiskin” (”muuttolinnut, rantahiekkaa,” 2023), jossa ranskankielinen sana ’passé’ tarkoittaa kulunutta tai poissa muodista olevaa (Sanakirja.fi 2026). Koska kappaleen mimeettisen minän mukaan passé tulisi lukea passiivisen isän pastissi-pojan passissa, viittaa hän itseensä kuluneena, jo poissa muodista olevana kliseenä.

Kuten mainitsin luvussa 2.1, ovat albumin kappaleet ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” ja ”kevyttä multaa” luettavissa yhtenä kokonaisuutena. Albumin toinen kappale ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” käsittelee isän kuolemaa ja kappale ”kevyttä multaa” puolestaan vanhemman muistisairautta. Siinä missä ”muuttolinnut, rantahiekkaa,” -kappaleen mimeettinen minä puhuu isästään ja tämän kuolemasta ironiseen sävyyn, on ”kevyttä multaa” -kappaleen puhuja löytänyt rauhan surunsa kanssa.

[...]

Häpee helpotust ees ajatusta/

siitä, et jollain tasol iisimpää, et sä et ole siinä.

Niin vähän sulle täällä enään.

Kai ensin pitää delaa, et voi jäädä elää.

Sama alzheimer tänään.

Sä oot päässy/

kauemmaks, ku vielä kiinni tänne mä jään.

Missä mä oon nyt ku sä.

Missä mä oon nyt ku sä.

Missä mä oon nyt ku sä.

Missä mä on nyt ku.

Niin.

[...]
 ("kevyttä multaa" 2023. Lihavointi minun.)

Tässä kappaleessa mimeettinen minä käsittelee isänsä kuolemaa ja sairautta puhuttelemalla tätä suoraan. Kappaleen voikin siis tulkita suoraksi kirjeeksi mimeettisen minän isälle.

Tulkintaani siitä, että albumin mimeettisen minän asenteessa tapahtuu muutos albumin A- ja B-puolen välillä, tukee esimerkiksi lihavoimani säkeet lainaamastani kappaleesta. Tässä kappaleen mimeettinen minä ymmärtää, että kuolema oli helpottava kohtalo sekä hänen isälleen että puhujalle itselleen. Lisäksi puhuja ymmärtää isänsä kuoleman mahdollistavan sen, että hyvät ja lämpimät muistot jäävät elämään kivun ja kärvistelyn sijaan.

Lisää kappaleiden välistä sidosteisuutta on kappaleissa "Missä" ja "kevyttä multaa". Tämän tulkitsemani sidosteisuuden olen merkinnyt edellä oleviin lainauksiin alleviivauksin. Albumin avauskappaleessa "Missä" toistuu säe "[m]issä mä oon nyt ku mä tarviin sua" ("Missä" 2023), jossa kappaleen mimeettinen minä puhuttelee sekä itseään että isäänsä. Samanlainen puhuttelu toistuu albumin toiseksi viimeisessä kappaleessa "kevyttä multaa", jossa puolestaan toistuu säe "[m]issä mä oon nyt ku sä" ("kevyttä multaa" 2023). Jälkimmäisen kappaleen alleviivatuissa säkeissä on tulkittavissa tauko "sä"-sanan jälkeisessä pisteessä. Tämä tauko puolestaan jättää tilaa säkeen temaattiselle tulkinnalle. Säkeen jälkeinen tauko pitää ikään kuin paikka kuolemalle, mutta puhuja jättää sen sanomatta. Vaikka kappaleiden säkeet ovat "ku"-sanaan asti identtiset, tapahtuu ero niiden temaattisessa tulkinnassa tämän sanan jälkeen. "Missä"-kappaleessa "ku":n jälkeen tulee pronomini "mä" ja "kevyttä multaa" -kappaleessa puolestaan pronomini "sä". Näin ollen albumin A-puolen mimeettinen minä on itsekkäästi huolissaan omasta tarpeestaan, kun taas B-puolen mimeettinen minä pystyy jo reflektoimaan kuolemaa isänsä silmin. "[K]evyttä multaa" -kappaleen alleviivatut säkeet voisivat siis jatkua myös tavalla "[missä mä oon nyt ku sä] tarviit mua", mutta puhuja jättää tämän tulkinnan lukijan käsiin.

Konkreettisin muutos albumin mimeettisen minän asenteessa kuolemaa kohtaan tapahtuu kappaleessa "Ymmärrys". Jo kappaleen nimikin sen kertoo, että viimeistään tässä seitsemännessä kappaleessa puhuja ymmärtää isänsä kuoleman.

Sitä kohtaamista odottaa.

Kai vois sanoo, et jopa jonottaa.

Lopulta, kun vihree kääntyy ympäri.

Niin pieni muutos, et se yllätti.

Tulee se hetki, /

kun ikuisuudest luovut ja kaikki näyttelijät lempileffoissa on kuollu.

Aika siirtyy seuraavaan.

Kai hakee seki seuraa vaan.

[...]

Sitä elää kunnes elämän takaa aukenee tila, minkä pyrkimättä jakaa.

Ainut horisontti, joka ei katoa.

[...]

Ihan lähellä.

Viereises galaksis.

Pidä tää veri omanasi.

Opettele hyvästelee.

Ymmärrän kuolevani.

Tunnistin sut kaukaa.

[...]

Ota sydän kii.

Taittele linnuksi.

Antaa valon hämärtyy vähän.

Opettele hyvästelee.

Ymmärrän eläväni.

Tunnistin sut kaukaa.

[...]

(”Ymmärrys” 2023. Lihavointi minun.)

Olen lihavoinut lainauksesta ne säkeet, jotka tukevat tulkintaani albumin mimeettisen minän hyväksyvistä asenteista isänsä kuolemaa kohtaan. Jo kappaleen aloitussäkeessä puhuja ilmaisee odottavansa kohtaamista kuoleman kanssa. Kuoleman odottaminen ja sen vuoksi jonottaminen viittaavat siihen, että puhuja on tehnyt sovinnon kuoleman kanssa eikä enää pelkää kohtaavansa sitä. Säe [a]jika siirtyy seuraavaan” (”Ymmärrys” 2023) viittaa ilmaukseen ”siirtyä ajasta ikuisuuteen”, joka on puolestaan kuoleman idiomiksi (Kielikello 2010). Tätä seuraava säe ”[k]ai hakee seki seuraa vaan” (”Ymmärrys” 2023) viittaa puolestaan siihen, miten mimeettinen minä hyväksyy kuoleman nähden tämän yksinäisenä, seuraa kaipaavana tilana tai jopa hahmona. Tulkintaani siitä, miten mimeettinen minä näkee kuoleman hahmona tukee mimeettisen minän käyttämä pronomini ”se”.

Viimeisenä lihavoimani säkeet sydäimestä ja linnusta tuovat jopa kliseiksi muodostuneet symbolit osaksi albumin purevaa lyriikkaa. Sydän nähdään klassisesti rakkauden symbolina, kun taas lintu symboloi vapautta tai rauhaa. Kun nämä symbolit liitetään säkeisiin, joissa opetellaan hyvästelemään ja ymmärtämään kuolemaa, tulkitsen niiden kuvastavan kappaleen mimeettisen minän hyväksyntää isänsä kuolemaa kohtaan. Näin ollen kappaleen puhuja päästää isänsä menemään linnun lailla.

Olellnaisin tulkintaani mimeettisen minän asennemuutoksesta tukeva säe on ”[p]idä tää veri omanasi” (”Ymmärrys” 2023). Tässä säkeessä mimeettinen minä käskee puhuttelunsa kohdetta ”pitämään veren omanaan”. Verellä viitataan geeneihin ja näin ollen geenien mukanaan tuomiin sukulaissuhteisiin. Vaikka elämä veisi mukanaan nuoruusvuodet, perheenjäsenet tai pyyhkisi muistot, oma veri on ja pysyy – eikä sitä voi kukaan ottaa pois. Näin ollen säkeen voi tulkita niin, että mimeettinen minä antaa itselleen käskyn pitää veren omanaan, ja sen myötä muistot isästään.

4 Lopuksi

Tässä tutkielmassa olen tarkastellut Paperi T:n *Joka päivä jotain katoaa* -albumin lyriikoita dikotomioiden eli vastakohtaparien kautta. Analyysin kohteena ovat olleet erityisesti elämän ja kuoleman, nuoruuden ja vanhuuden sekä muistamisen ja unohtamisen vastakohtaparit ja niiden keskinäiset kytkökset. Tarkasteluni on osoittanut, etteivät nämä dikotomiat albumin lyyrisessä maailmassa näyttäyty toistensa poissulkevinä vastakohtina, vaan pikemminkin limittäisinä ja toisiaan heijastavina merkityksinä.

Albumin keskeisimmäksi jännitteeksi nousee elämän ja kuoleman välinen suhde, joka laajenee nuoruuden ja vanhuuden sekä muistamisen ja unohtamisen teemoihin. Nuoruus ja muistaminen rakentuvat lyriikoissa elämän symboleina, kun taas vanheneminen kytkeytyy kuolevaisuuteen ja katoavaisuuteen. Näitä teemoja ei kuitenkaan esitetä lineaarisena elämänkaarena, vaan ajallisesti kerrostuneena kokemuksena, jossa menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus limittyvät toisiinsa. Albumin mimeettinen minä liikkuu jatkuvasti muistojen ja nykyhetken rajapinnalla, ja lapsuuden muistot, isäsuhde sekä suru muodostavat kokonaisuuden, jossa identiteetti rakentuu sekä muistamisen että unohtamisen kautta.

Analyysini perusteella Paperi T:n lyriikka rakentaa eheän ja harkitun kokonaisuuden, jossa toisto, motiivit, symbolit ja kappaleiden keskinäiset viittaukset luovat albumille runollista rytmiä ja rakenteellista yhtenäisyyttä. Erityisesti kappaleiden sijoittuminen albumilla sekä sanatasolla toistuvat ilmaukset ja motiivit tukevat tulkintaa albumista vapaarytmisenä, kahdeksi osaksi jakautuvana lyyrisenä kokonaisuutena. Albumin A- ja B-puolia voidaan lukea eräänlaisena liikkeenä lapsuuden muistojen, uhon ja kaipuun kautta kohti hyväksyntää, surun käsittelyä ja rajallisuuden tiedostamista.

Tutkielmani osoittaa, että dikotomiat tarjoavat hedelmällisen välineen Paperi T:n lyriikan analyysiin, mutta samalla albumi haastaa vastakohtapareihin perustuvan joko–tai-ajattelun. Elämä ja kuolema, nuoruus ja vanhuus sekä muisti ja unohdus eivät ole selvärajaisia tiloja, vaan päällekkäisiä ja toisiinsa kietoutuneita kokemuksia.

Tässä tutkimuksessa analysoin albumia lyriikan tutkimukseen nojaten, mutta myös rap-tutkimuksen kenttä antaisi albumin jatkotutkimukselle hedelmällisen alustan.

Jatkotutkimuksen kannalta olisi kiinnostavaa tarkastella *Joka päivä jotain katoaa* -albumia myös musiikillisten elementtien, esitystavan tai vastaanoton näkökulmasta. Albumia voisi tarkastella myös suhteessa Paperi T:n muuhun tuotantoon.

Lähteet

- JPK = Pulkkinen, Henri 2023: *Joka päivä jotain katoaa*. Helsinki: Johanna Kustannus.
- Aflecht, Tuomas 19.5.2023: Lohdullisia lauseita lohduttomuudesta – tällainen on Paperi T:n odotettu uusi levy. *Rumba*. <https://www.rumba.fi/uutiset/lohdullisia-lauseita-lohduttomuudesta-tallainen-on-paperi-tn-odotettu-uusi-levy/> [haettu: 2.10.2025].
- Assman, Jan 1995: Collective Memory and Cultural Identity. *New German Critique* 65 (1995), 125–133.
- Barbe, Katherine 2001: The dilemma with dichotomies. *Language & communication* 21 (2001), 89–103.
- Haapala, Vesa 2013: ”Retoriset lausekuviot eli figuurit”. Teoksessa *Johdatus kirjallisuusanalyysiin*. Toim. Aino Mäkikalli & Liisa Steinby. Helsinki: SKS, 223–235.
- Haasjoki, Pauliina 2007: Vapaarytmisyyden analyysistä – työkalut vapaat mutta herkkyys tarpeen. Teoksessa *Lentävä hevonen. Välineitä runoanalyysiin*. Toim. Siru Kainulainen, Kaisu Kesonen & Karoliina Lummaa. Tampere: Vastapaino, 93–117.
- Joki, Leena 2013: Sanonnat ja fraasit – Kepeät mullat. *Kielikello*. <https://kielikello.fi/kepeat-mullat/> [haettu: 8.12.2025].
- Kainulainen, Siru 2007: Metrumin merkityksiä – eli voiko runoa mitata? Teoksessa *Lentävä hevonen. Välineitä runoanalyysiin*. Toim. Siru Kainulainen, Kaisu Kesonen & Karoliina Lummaa. Tampere: Vastapaino, 69–92.
- Kantola, Janna 2001: Runoja, metaforia ja symboleja. Teoksessa *Kirjallisuudentutkimuksen peruskäsitteitä*. Toim. Outi Alanko & Tiina Käkelä-Puumala. Helsinki: SKS, 272–289.
- Kielikello 2010: ”Ajasta ikuisuuteen”. <https://kielikello.fi/ajasta-ikuisuuteen/>
- Kielitoimiston sanakirja 2024: ”delata”. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/delata> [haettu: 8.12.2025].
- Kielitoimiston sanakirja 2024: ”faija”. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/faija> [haettu: 3.2.2026].
- Kielitoimiston sanakirja 2024: ”pastissi”. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/pastissi> [haettu: 3.2.2026].
- Kling, Joni 22.5.2023: ”Haastattelu: Aiheiltaan raskas levy, joka ei kuulosta raskaalta – Paperi T teki albumin, jolla luovutaan paljosta”. *Soundi*. <https://www.soundi.fi/jutut/haastattelu-aiheiltaan-raskas-levy-joka-ei-kuulosta-raskaalta-paperi-t-teki-albumin-jolla-luovutaan-paljosta/> [haettu: 1.10.2025].

- Krappe, Johanna 2007: Monimerkityksinen metafora. Teoksessa *Lentävä hevonen. Välineitä runoanalyysiin*. Toim. Siru Kainulainen, Kaisu Kesonen & Karoliina Lummaa. Tampere: Vastapaino, 145–165.
- Kurki, Leena 2008: *Innostava vanhuus: Sosiokulttuurinen innostaminen vanhempien aikuisten parissa*. Tampere: Finn Lectura.
- Lehikoinen, Tiina 2007: Runo puheena ja runon puhujat. ”En jaksa nauramatta katsoa sinua”. Teoksessa *Lentävä hevonen. Välineitä runoanalyysiin*. Toim. Siru Kainulainen, Kaisu Kesonen & Karoliina Lummaa. Tampere: Vastapaino, 213–237.
- Lummaa, Karoliina 2007: Aihe, motiivi, teema ja topos. Miksi runossa kuvataan kukkaa? Teoksessa *Lentävä hevonen. Välineitä runoanalyysiin*. Toim. Siru Kainulainen, Kaisu Kesonen & Karoliina Lummaa. Tampere: Vastapaino, 41–65.
- Lummaa, Karoliina 2007: Symboli ja allegoria. Runon piilomerkitysten jäljillä. Teoksessa *Lentävä hevonen. Välineitä runoanalyysiin*. Toim. Siru Kainulainen, Kaisu Kesonen & Karoliina Lummaa. Tampere: Vastapaino, 191–210.
- Rantakallio, Inka 2018: Sana ylös. Riittäminen suomenkielisessä rap-lyriikassa. Teoksessa *Kirjallisuuden ja musiikin leikkauspintoja*. Toim. Siru Kainulainen, Liisa Steinby & Susanna Välimäki. Helsinki: SKS, 361–386.
- Rantalainen, Ella 2021: ”Älkää unohtako valkoista heteromiestä.” *Maskuliinisuuden representaatiot Paperi T:n esikoisrunokokoelmassa post-alfa (2016)*. Pro gradu -tutkielma. Kirjallisuus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202106153742> [haettu: 3.2.2026].
- Ratia, Taina 2007: Runon kuvakielisyyden ulottuvuudet. ”Niin kuin äärimmäistä olisi kutsuttu”. Teoksessa *Lentävä hevonen. Välineitä runoanalyysiin*. Toim. Siru Kainulainen, Kaisu Kesonen & Karoliina Lummaa. Tampere: Vastapaino, 121–143.
- Ricœur, Paul 2004: *Memory, History, Forgetting*. Käänt. Kathleen Blamey & David Pellauer. Chicago: The University of Chicago Press.
- Saarenheimo, Marja 2012: *Muistamisen vimma*. Tampere: Vastapaino.
- Sanakirja.fi 2026: ”passé”. <https://www.sanakirja.fi/french-finnish/Pass%C3%A9> [haettu: 26.2.2026].
- Suomela, Susanna 2001: ”Teemasta ja sen tutkimuksesta”. Teoksessa *Kirjallisuudentutkimuksen peruskäsitteitä*. Toim. Outi Alanko & Tiina Käkelä-Puumala. Helsinki: SKS, 141–162.
- Sykäri, Venla – Rantakallio, Inka – Westinen, Elina & Cvetanović, Dragana (toim.)

2019/2021: *Hiphop Suomessa: puheenvuoroja tutkijoilta ja tekijöiltä*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisu 164, sarja: Kenttä. <https://doi.org/10.57049/nts.255> [haettu: 3.2.2026].

Walden, Laura 2018: *Mä alan muistuttaa Brandoa Viimesessä Tangossa: populaarikulttuurinen intertekstuaalisuus albumilla Malarian Pelko*. Kandidaatintutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/57766/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201804252370.pdf> [haettu: 3.2.2026].